

in se s tem denarjem ustanovi v Sofiji bolgarsko vseučilišče, iz česar bi Evropa uvidela, da je vsak Bolgar vnet za princa Ferdinanda.

Rusija. — Po nekem poročilu iz Petrograda javilo se je menda emirju iz Bohare — emir bival je kakor znano zadnji čas v Petrogradu in je bil na ruskem dvoru jako srčno vsprejet — da mu ni dovoljeno več vrniti se v Boharo in da se mu je kot stanovišče odkazal Krim. Kot odškodnino za to dá mu Rusija pet milijonov rubljev in letno penzijo 100.000 rubljev. Po tem poročilu bi bila Rusija sklenila Boharo v svojo upravo prevzeti. To poročilo se pa nekaterim ne zdi verjetno, posebno, ker se je diplomatični ruski agent v Bohari izjavil, da bi Rusija od te dežele, ako jo prevzame v svojo upravo, ne bi imela nobenega dobička, temveč le veliko stroškov. — Car je izdal ukaz, po katerem je mesti z imenom Dorpat in Dünaburg premeniti v „Jurjev“ in „Dvinsk“. Te dve nekdanji slovanski, a zdaj ponemčeni mesti hoče ruska vlada zopet poslovaniti.

Srbija. — Radikalci dobili so baje iz Rusije večje svote denarja v volilske namene. Denar poslali so ruski zasebniki in društva. Ker baje ruska vlada o teh pošiljativah ničesar ni vedela, namerava sedaj vso stvar preiskati. — Sodi se, da bodo pri prihodnjih volitvah v skupščino liberalci zmagali s 86, naprednjaki s 14 do 16 in po tem takem radikalci s 40 kandidati.

Anglija. — Gladstonejeva homerula vsprejela se je v prvem branji. Drugo branje homerule bo po Veliki noči. V parlamentarnih krogih se sploh sodi, da bode vlada prodrila s homerulo. Dobro je to, da Irci sami v celoti odobravajo predlogo in da so le za premembe posameznostij.

Obrtnija.

Čiščenje zraka in odpeljava prahu iz lesnih delarnic.

V lesnih delarnicah je lesni prah jako neprijeten, a žalibog stalen gost. Posebno tam, kjer se ima opraviti z mašinami, ki zelo hitro delé les na manjše kose, so delavci tako obdani od prahu, da je to njihovemu zdravju v resno kvar.

Zato pa je vsakemu lastniku večjih lesnih delarnic toplo priporočati, da v interesu svojih delavcev, a isto tako v interesu svojega podjetja skrbi za čisti zrak in za odpeljavo prahu iz delarnice. V raznih tovarnah in večjih delarnicah imajo že priprave te vrste; nekatere so zastarele in pomanjkljive, druge boljše in primernejše. A vsak napredek v tem oziru pozdravljamo s pravim veseljem in ga radi zabeležimo svojim bralcem. Strokovni listi pišejo v novejšem času o vzorni napravi berlinske lesne tovarne A. Kösele, ki je očiščenje zraka v tovarni dovedla do najpopolnejše stopinje in ki mora vsakemu podjetju biti pravi vzor resne skrbi za delavce in njihov blagor. V tej tovarni stoji in teče dokaj strojev za obdelovanje lesa: stroji za oblanje, za frezanje, žaganje, profiliranje itd., katere goni velik parni stroj. Zaradi varnosti delavcev so vse transmisije potisnene v podzemeljsko klet. Razsvetljava je elektriška.

Za odpravo prahu, žaganja in oblanic od mašin služi velik požiralnik ali ekshaustor, postavljen v pod-

zemeljskem prostoru. Njegovo kolo ima 1 meter v premeru. Na stropu podzemeljskega prostora so pritrjene plehnate cevi, ki so s posamičnimi mašinami v zvezi s pomočjo primernih lijakov, a konečno se zbirajo vse v požiralniku. Ekshaustor napravi tolik zračni tok, da odpelje ves prah in vse žaganje od delavca, ob enem pa nese povžito žaganje in oblanice v 50 centimetrov široke pocinkane plehnate cevi, ležeče pod streho fabrike in zbirajoče se v zbiralniku ali cikloni. Ta aparat sestoji od velikega, zvrnenega in odprtega otlega stožca, ki ima na vrhu $2\frac{1}{10}$ metra v premeru, a visok je 3 metre. Zbit je od pocinkanega železnega pleha in ima v sredi nekako polžasto zavito pripravo. Žaganje pride po omenjenih ceveh na vrhu v ciklono, potem pa pada po polžu vedno globokeje, dokler ne pride skozi spodnjo odprtino ciklone v posebno kamro za žaganje in oblanice, ki leži neposredno pred ognjiščem kotlovin. V glavni cevi je vdelana steklena šipa, skozi katero se tok žaganja in trsk jako lepo opazuje. Vse manjše odpadke tako točno posrka ta naprava, da zvečer skoraj ni treba pometati delarnice.

Ako vzamemo vse dobičke v poštev, ki jih daje opisana naprava — in med temi je pač v prvi vrsti humanitarni njen uspeh — potem moramo pač želeeti, da bi se jo poprijele vse večje delarnice, ki delajo z mašinami.

Na Slovenskem imamo tudi veliko lesno delarnico, ki se odlikuje s svojimi pripravami za požiranje prahu in žaganja. Ranjki in nepozabni Fr. Kotnik je v svoji parketni tovarni na Verdu pri Vrhniku uže pred leti vpeljal jako bistroumne in izvrstne požiralne priprave, ki popolnoma dosejajo svoj namen in pač ne zastajajo z opisanimi naredbami berlinske tvrdke, če-tudi jih morebiti le-ta presega po razsežnosti in širši podlagi, kar pa ima vzroke v drugačnih namenih dotične tvrdke.

Obrtnijske raznoterosti.

Železna industrija na Kineškem. Čeravno Kinezi v obče povsodi zapirajo vrata evropskim šegam in podjetjem, vendar tam pa tam radi posnemajo naše iznajdbe, osobito pa tedaj, kedar so jim v korist. Tako so v novejšem času jeli graditi plavže in lijarice prav po evropskem načinu, v katerih izdelujejo topove, puške in revolverje. Novi plavži se nahajajo v bližini mesta Han-Kov, kjer so tudi bogata premogova ležišča in železni rudniki. V izdelovanju točnih pušk so si pridobili Kinezi ogromno spretnost, ter skoraj prekosili svoje mojstre. V tovarne pa ne pusté nobenega Evropejca.

Rumeno med (mesing) osnažiš najbolje, ako jo zdrgneš z olivnim oljem in z angleškim rudečilom (Englisch-Roth), potem pa z milnato vodo spereš. Uporaba kislin in drugih jedkih sredstev ni nikakor priporočila vredna.

Kmetijstvo.

Netopirji in njih korist za kmetijstvo.

Vsakdo izmej „Novičin“ čitateljev gotovo pozna netopirja. Saj letajo v vsaki slovenski vasi in stanujejo